

Bo m h a j B ó h!



Ciŝto 42
20. ott.

Četnik 5.
1895.

Serbske njeđzelske kopjenka.

Wudawaju ƙo kóđu ƙobotu w Smolerjez knihicziŝczetni w Budyschinje a ƙu tam dostacŝ sa ŝchtwórtlétnu pŝchedplatu 40 np.

19. njeđzelnu po ƙwi. Trojizy.

Mat. 18, 23—35: Tak teŝ budŝe wam mój njebjeŝki Wótczeŝ cŝinicŝ, jeli so wy njewodacŝe kóđuŝ wwojemu bratrej i waschich wutrobow jich winy.

Komu njeđyrbjało tole wobŝamŝnjenje ƙwjateho ŝeŝzenja wutrobu pŝcheŝlócŝ? ŝchtóŝ hiŝchŝe njewé, so wón wodawanje trjeba, jow móŝe jo wuknyč. ŝchtóŝ i ƙrawnymiranami po balsamje wodawanja pyta, jow móŝe jo namacŝ. ŝchtóŝ je paŝ dŝelomny cŝinjeny najŝbóŝniŝcheho wofŝchewjenja roŝbiteje wutroby, piŝeŝ hnadu wotwjaŝany wot ŝwjaŝtow winy, móŝe jow ŝhonicŝ, ŝchto ma cŝinicŝ.

Wéniich, so ƙy ƙwobodny ƙnjeŝ, kiŝ ƙmé cŝinicŝ, ŝchtoŝ ƙo jemu lubi, njerodŝo wo nicŝo druhe hacŝ wo ŝtatne ŝakonje a ƙwétnych ƙudnikow?

ŝenicŝki narodŝeny ƙyn njebjeŝkeho Wótza cŝi praji: Ty maŝ ƙnjeŝa a ƙrala, ty ƙy wotrocŝt, kiŝ ma wŝchitko ŝpoŝčene, ŝchtoŝ je a ma, niŝ jeno cŝéto, ale teŝ duŝchu, a wikuje i dowérŝenym puntom jaŝo ŝaŝtojniŝt, kiŝ ma ƙo ŝa ƙwoje cŝinjjenje a wofŝtajenje ŝamolwicŝ.

ŝda-li ƙo tebi, so by ƙo tebi piŝchi wotrachnowanju zyle derje ŝchlo, so by dŝyrbjenje a méčŝe i najmjeŝiŝcha w runowafŝy bylo, haj so by piŝchi twojich hŝečach tola pŝchezo kuŝt wjaŝy dobrych ŝkuttow méŝt, na cŝoŝ ma ƙo tebi niŝchto wuplacŝicŝ, jow ŝhonicŝ, so ƙy dŝeŝacŝ tawnynt puntow winojty, dokelŝ ƙy wŝchitke dŝeŝacŝ ƙaŝujow wjaŝy hacŝ tawnynt ƙróčŝ ŝkrodŝu abo ŝjawnje, i pŝchewwatanjom abo ŝe ŝkomdŝenjnom, ƙyluje abo ƙlabje pŝchewŝupit a nje-móŝeŝch na tawnynt ani jene wotwolwicŝ.

Troŝchtujefŝ-li ƙo i tym, so njebudŝe tón ƙnjeŝ na to ƙeđŝbowacŝ, so njebudŝe tak ƙruty, dha jow ƙŝyŝchifŝch, so ƙebi poŝne ŝaplacŝenje ŝada, so wón, hdyŝ njemóŝeŝch ŝaplacŝicŝ, po ƙwojim prawu cŝini a tebi wŝcho wofŝmje, ŝchtoŝ ƙy a maŝch, na cŝoŝ dŝyrbni twoje ƙwédomnje ƙame ƙwoje haj a hamjeŝ prajicŝ. So piŝchod nim dele padnjeŝch, twoju winu poŝnajefŝch, wo ŝeŝetpliwofŝch proŝyŝch, je najmjeŝiŝche, ŝchtoŝ móŝeŝch cŝinicŝ, ale dolho doŝč niŝ. Wy-li ty móhŝ wot nétka létne a wŝchédne danje ŝpoŝčeneho ƙapitala placŝicŝ, dha njebychu ŝandŝene winy i tym ŝaplacŝene byle. Ale ƙak jara ƙo teŝ ŝiebaŝch wo twojim ŝamoŝenju, to wéŝch ty i přédka: Teŝ w pŝchichodu njebudŝe doŝahacŝ, budŝeŝch wŝchédnje ŝhŝeŝchicŝ a piŝchod ƙwjatym Bohom ani jedny dŝeŝt, ani jemu hodŝinu wobŝtacŝ. Ty maŝch jeno jenu nadŝizju, darmotnu hnadu teho, ƙotremuŝ je ŝel twojeho hubjeŝtwa a kiŝ ƙwoju ƙmilnoŝč ŝeŝele, so by prawdoŝčŝi do ŝbéhŝjeneje ruki panyŝt. Jenoz tak móŝeŝch ƙo na ŝpuŝchŝenje nadŝizjecŝ a dokelŝ wŝchédnje, haj hacŝ i poŝlednjemu dŝychŝenju wjele ŝhŝeŝchifŝch a wjele ŝchtraŝy ŝaŝŝuŝiŝch, dha dŝyrbifŝch pŝchezo ŝaŝo i temu jenemu hič, pola ƙotrehoŝ je wjele wodawanja, ale drje niŝ, so ƙo jemu ƙméja, ale, so ƙo jeho boja. ŝnada wotwjaŝa, ale ŝawjaŝa teŝ. ŝafle, hdyŝ ƙy wodawanje doŝtaŝt, móŝeŝch jo ŝaŝo wudŝeŝlecŝ, ale potom dŝyrbifŝch jo teŝ. Albo méniich ty: ŝaj, wŝcho chzu wodacŝ ale to jene, ŝchtoŝ je mi tón abo tamny nacŝiniŝt, to je pŝchewjele, pŝchewjeŝto, to njemóŝu wodacŝ. Potom poŝnaj: wŝcho ŝchtoŝ móŝa cŝi cŝlowjeŝtojo cŝinicŝ, a hdy by wupytana ŝlócŝ byla, porŝno twojim winam piŝchewjeŝto twojemu ŝtworicŝelej, wumóŝuŝkej a ŝbóŝniŝkej, ma ƙo jenoŝ

taf, kaž što kroschow pornjo džeřacz tawšynt puntam. Štaf pak, hdy by ty s dołžnikom njeľubosnje a burrowje sa-
khadžak, jeho sadajit a řebi na mješće sapłaczenje žadať, a
hdy by wón minu pólnať a na řwojimaj tolenomaj prořnyť:
měj řčerpliwosć so mnu, chzu czi wřchitko sapłaczić.
Njebny potom žalofne byľo, hdy by ty njechať, hdy by jeho
do jastwa cziřnyť? Njebny to dyrbjalo wřchěch trowich
řobuwotrocźkow na semi, haj řwjatnyh jandželow w njebjesbach
rosrudzić, so woni teby wobřkorža přched trónow řmil-
nosće. A ty by mohľ přched njebjeskim Wótzom abo přched
řudnikom žiwnyh a morwny, kiž je trowu a troweho řobu-
wotrocźka winu řam se řwojej řmjerczu sapłacziť, druhi
řchpruch wotczafnyć hacž tón: Ty řny wotrocźko, wřchitkón
dohľ řym ja tebi řpúřchěziť, dokelž ty mje prořchěřche; nje-
dyrbjať dha ty řo tež řmilicž na řwojim towarřchu, kaž
řo ja na tebi řmilit řym?

Njedyrbjak jeho hněw runje taf horzny paricž, hacž
jeho ľubosć, a trowe cžwile taf wulke być kaž trowa
njeřjednocziwosć.

Abu mēniřch, so mōžesř wutrobysnajerja ř próřny
řłowami řjebacz, ř wodawanjom hubow, wo kotrymž
wutroba ničžo njeuē. Njemyl řo, Bōh řo njeda řa řmēch
mēcz! njeřny ř kōždym Wōtčenařchom řud a řchtrařu na
trowu hłowu prořnyť, taf huřto hacž řny prajiť: Wodaj
nam nařche winy, jako my wodawamy nařchim winikam.

Sprawni ľudžo.

(Škōnczenje.)

Wōn džeřche řařo ř řhěžku won ř burej, kiž cžafajo ř cžeržkej
wutrobu na ľawzy ředžesche, a praji ř njemu: „Šym ř trowej
řonu porēczak, ľubny přchecželo. Wona drje tež ničžo wot wařchich
pjenješ njeuē, ale mōj nočžemoj wař w nuřny wostajicž, wy
dořtanjecze řwoje pjenješny, prajcže mi, řaf wjele je jich byľo?“

Bur wotmolwi: „200 toľeť“. Na to džeřche Wernať řařo
do řwojeho doma po pjenješny a je burej wupłaczi. Tutón
jemu řo podžakujō džeřche: „Bōh řaplacz wam, so řcže wy taf
dobrocžiwny byľ! Šafu wy wot pjenješ ničžo wjedžecž nočžnyřchěze,
bēch wřchōn nařtrōženy; řchto bych ja řhudny cžłowjeť řapocžecž
chžyl, hdyž njebych 200 toľeť wřcžzo dořtal? Ša njebych wař
wobřkoržicž mohľ, přchetōž wřchōn řwēt by mje řa ľlařna mēľ a
mje dla mojeje hľuposće wuřmēřchowaľ, so řym njeřnatemu telko
pjenješ dowēřit. Druhi by mje ř próřnyřmaj rukomaj řařo domoj
pōřak, ale wy řcže řprawny muž; daj Bōh tōn řnjes, so wy
moje pjenješny bōřny řařo namaľacze. Mē by wutrobnje řel byľo,
hdy byřchěze řebi myřliť, so řym nēřchto njepraweho wot wař
řebi pōřadať. Nēť pak ľuōžcže w Bōžim njenje a njeuřmicže
ničžo řa řlo, hdyž řym wam w njeprawym cžafu přchřřchōľ!“

Řiřchěze junťrōcz přchecželniwje řrowiwřchi wřcži řo do
řwojeje wjeřki. Tež miřchtr Wernať džeřche ř lořkej wutrobu do
řwojeho domu. Wōn drje bēřche dwē řcži toľeť řhubit, ale řwoje
dobre njeno a řwoju cžerč řebi řdžeržak.

Wot tamneho wječzora řem bēřhu řo řařo řři ľeta minyľe.
Duž řo řkōncžnje kowať Wōjnať rořhnēwa, so bur po řwoje
pjenješny njeřchřindže. Žuře pjenješny načřinja wřchal řprawnemu
mužej wjazy nuřny a řarōřcže, dyžli řame jeho. Teho dla myřľesche
Wōjnať přchi řebi: „By nēť řkoro cžaf byľ, so bur, kiž je mi
přched řchēřč ľetami řwoje pjenješny přchepodaľ, po nje přchřindže.
Šym je jemu doľho dořč řhowaľ.“ Ale bur njeřchřindže, hacž-
runje řebi to miřchtr Wōjnať wutrobnje řadařche. Škōncžnje wu-
hľada wōn jeho řunu na torhōřchězu a jeho řpōřna; wōn přchi-
řtupiwřchi ř njemu praji: „Dobry přchecželo, řaf doľho cžecze wy
řwoje pjenješny pola mje ľežo wostajicž? Šym wam doľho dořč
dwē řcži toľeť řhowaľ a je wobarnowaľ kaž řwoje, nēť pak by mi
ľubo byľo, hdy byřchěze řwoje pjenješny řařo wotewřak.“

Sprawny burřki muž řo řafjeje řecze njemalo nařtrōži. Wōn
njejedžesche, řchto tutón muž chžyřche a ře řpodžiwanjom na njeho
hľadajo praji wōn: „Šchto řecžicže? Šym wam pjenješny na
řhowanje přchēdaľ?“

„Woprawdže, to řo mi w mořim řyřym řiwjenju řtalo njeje“,
prajesche miřchtr Wōjnať. „Dobry přchecželo, dopomnicže řo na

tamny wječzōr, jako řcže přched řchēřč ľetami ře mni přchřřchōľ?
Ša ředžach tehdy na ľawzy přched řhěžku, jako nje wo to
prořchěřcže, wam ře pjenješny wōřny dla wuřhowacž. To řym
wot tamneho cžafu řem řprawny cžiniť. Wy budžecze toľa řiřchěze
řwoju mōřchnicžku řemacž, kotruž řcže mi tehdy daľ a dwē řcži toľeť
ľudžo hewaľ tež lořko njeřapomnja. Budžcže taf dobry a pōjčze
řobu do mojeho doma, so wam wařche pjenješny wřcžu.

S tymi řłowami řapřchřimny wōn burowu ruku a wjedžesche
jeho řobu přches hařny do řwojeho doma. Nařch řprawny burřki
muž řo njemalo njedžiwajesche, jako wōn řařo přched wobēmaj
řhěřkomaj ř lipomaj a ř řej ľawku pod lipomaj řtejesche. Miřchtr
Wōjnať wjedžesche jeho do doma a do řwojeje řtwy a wřa burowu
mōřchnicžku a dwē řcži toľeť na bľido nařadařa. Bur řpōřna
řwoju mōřchnicžku, a to bēřhu tež ře řame toľerje, kotrež bē tehdy
přchřinjēřľ.

„Dobry přchecželo, řchto prajicže ř temu?“ woprařcha řo
Wōjnať. „Njeje to wařcha mōřchnicžka a wařche pjenješny, kotrež
řcže mi přched 6 ľetami dowēřit?“

„Haj, to řu moje“, wotmolwi bur, „njemyľu řo.“

„Duž budžcže taf dobry“, powjedajesche nařch miřchtr dale, „a
wřmicže řwoje pjenješny.“

Přchecžiwō temu řo ničžo prajicž njemōžesche. Bur wřa
řwoje pjenješny. Špytowať pak prajesche w jeho wutrobje: Wřmi
je, řu dže trowe. Muž, kotruž je tebi přched řřjomi ľetami dwē
řcži toľeť daľ, je wēřcže řižo dawno na nje řabyl. Ty njeuēřch,
řaf tōn muž řēřa a njemōžesch jemu po řafřim pjenješny wřcžicž.
Ty mōžesch tež řejle dwē řcži derje řjebacz; njebudž ľlařny a
wřmi je.

Taf praji řpytowať w wutrobje, ale nařch bur řo teho
řnjesa, řwojeho Bōha bōřesche a wobřhowa řebi přched Bōhom a
ľudžimi cžiřte řwēdomje. Teho dla wōn řebi doľho njeřchēmnyřli,
ale ř řpytowařej džeřche: „Šbēřny řo wote mje, řatanje!“ Potom
pak džeřche ř kowařej: „Wēž je prawa. Šym wam přched řchēřč
ľetami tutu mōřchnicžku přchepodaľ a wy řcže mi je nēť wřcžit.
Wřmicže wutrobnny džak řa to, so řcže mi taf doľho pjenješny wu-
řhowaľ. Mē je řo džiwnje řesčľo. Šym přched řřjomi ľetami
tu w mēřcže a přched tutej řhěžku byľ. Duž ředžesche muž na
ľawzy, runje řafři, řafřiž wy řcže tehdy řow ředžak. Tuteho muža
řym řa wař mēľ a řebi moje pjenješny wot njeho řadaľ. Wōn
nařpřjedny wot nich ničžo wjedžecž njechajesche, a to je mi nēť žyľe
jajne. Ale wōn je mi řkōncžnje dwē řcži toľeť daľ a ja řym je
wot njeho wřak, dokelž mēřach je řa moje prawe. Nēť wřdžu, so
řym tehdy ř njeprawemu mužej přchřřchōľ, kotremuž njeřřym ani
jenicžki kroschľ dowēřit. Šdy bych jenož jeho řařo namaľak a moje
njeprawo řařo wurumacz mohľ. Moje řwēdomje mi řadny mēř
wjazy njeuōřtaji, doniž tamny řprawny muž řwoje wobředženřtowo
wřcžō nima. Budžcže taf dobry a pomhajcže mi jeho pyťacz.
Te pjenješny, kotrež řcže mi taf doľho řhowaľ, njeřřny wjazy moje,
ale teho mužowe, kotruž je mi je na moju próřtwu řaplaczit.“
Řkowať řebi řhwřľku tu wēž přchēmnyřli a praji ř burej: „Po řafřim
tu přched tutej řhěžku a na tutej ľawzy ředžesche tōn muž, wo
kotrymž powjedacze.“

„Haj“, wotmolwi bur, „wōn bē řkoro taf řtary, kaž wy, a
dyřbi wam podobny być, dokelž řym jeho řa wař mēľ.“

„Šdyž řa wēž taf je, teho muža lořko namaľamōj. To
wēřcže njeje řadny druhi, dyžli miřchtr Wernať, mōj dobry přchecžel
a řwēřny řuřod byľ. Wōjčze, mōj džemoj ř njemu a wy budžecze
wřdžecž, so řa wēž taf je, kaž řym wam prajiť.“

Wobaj džeřchťaj ř řhěžku won. Tam ředžesche miřchtr Wernať
na řwojej ľawzy pod lipomaj přched řwojej řhěžku. Bur jeho
hnyřom řpōřna. Šchtož řo nēť dale řta, lořko wuhudajesch. Wernať
dořta řwoje pjenješny wřcžō a bur prořchěřche wo wodacze. Cži
řřjo mužōjo potom řiřchěze řhwřľku na ľawzy ředžachu a řo
řabawjachu. Šafu pak řebi bōžemje prajichu, řebi ruku wutrobnje
ľkōczachu. Wobaj miřchťraj wōřtařchťaj doľraj přchecželaj a řwēřnaj
řuřodaj hacž do řwojeho řōřza. A nařch bur bu řcži w towarř-
řtwe. Štaž huřto by do mēřta přchřřchōľ, by ř nimaj dořchōľ, a
wōn řenje wjazy njeje řeju miřchťrow a tež niž řej řhěžžny přche-
mēřit, ale je wobeju w ľubosći a cžerčzi mēľ.

Manowe wječzenje.

W „dopomnjenjach jeneho dobrowōľnita ř pōřľednje wōřny“
namaľa řo řľēdomaze wēřne powjedanje.

„Wy bēřhny řbōžownje nēťotre řitwy doľyli a bēřhny pōľni
wocžafanja, řchto burža přchřchōľne dny nam přchřinjēřč. Šchutnje

pač bēšche kōžiemu wokolo wutroby, mōžachmy tola wschēdnje wozafacž, so Bože błoncžko pošledni ras nam šhadža a so wjeczōr žnawo hižo w rowje ležimy. Dha w wutrobje myšle wotuczichu, na kotrež so hewaf w žiwjenju lēdy kōžbuje, myšle wo Bohu, fiž je Snjes nad žiwjenjom a wumrzeczōm a fiž kōždeho cžlowjeka žiwjenje po žwowej radže wodži. Mā wošebje ta jena šchtuczka i myšlow njechafche: „Ach porucž Bohu žwēru twōj pucž a žrudobu.“ Ale my bēchmy tola mlōdži cžerštwi ludžo a bēchmy se jahorzenjom pšchihahali, wōtznemu krajej žwērnī bycž a duž žhroblī našchemu hejtmanej šlēdžichmy.

Sedyn džen wjedžešche naž našch pucž pšches dol, k kotrehož bokomaj hušte kēfki štejachu. Bēšche cžoply džen, našch pucž bēšche hižo dolhi byl a duž šfōro bjes starošcōw šhētro rōšno maršchērowachmy. Ale to bēšche našche šbože. Mā jene dobo so tēla, kulki lētachu, pšchede mnu panje jedyn towaršch, wēlajo: „Mōj Božo“, na žmjercž franjeny do trawy. Prjedy hacž so pšchifafnja da, lēšych i nēkotrymi towaršchemi pšches hušcžinu a nam so radži, dweju tych twōchnjenych frankfireurow (ludži, fiž wojazy njebēchu a tola nēmšich wojatow šfradžu pšchēscžchachy) šajecž. Māšch hejtman dašche jeju hmydom šafšēlicž, hacž runjež tuto njeħaħbicžiwē a nješmužite wafchnje šazpījachmy, dha tola nam wutroba šhlapafche, jako bēšchtaj jataj mlōdženzaj k žmjercži wotwjedzenaj. Š pošbēhnjenēj hlowu džēšche tōn jedyn pucž žmjercže, tōn druhi bēšche žebi jako pošlednju hnadu wuprošyl, so by so jeho šestarcjenemu nanej jeho žmjercž wōšjewila.

Hdyž bēšche wscho nimo, maršchērowachmy dale a bēchmy wješkeli, wjeczōr do bohateje wšy pšchīncž. Mā dostachmy dobru hošpodu a njemōžachmy na ničō šforžicž. Ale ja njemōžach wēste hrošbnīwe cžucže wotbycž. Mōji tijo towaršchojo, i kotrymiž w šwartēre ležach, so mi žmējachy a dachy žebi wino wot hošpodarja pošficžene, derje žlōdžicž a džēchu potom lehnycž. Šenož ja bēch so k wōknej žynyl a hladach won do cžicheje nozy.

Dha na jene dobo so durje njelcžo wocžinja, a wyškōfa poštawa šaftupi. Pšchi šhlabym žwēcženju špōšnach našcheho štareho hošpodarja. Wobhladnīwy hlada na lōžā; dha štipich ja krocžel do prēdka, so bych jeho na mnje kōžblīweho cžīnīl. Šako mje wuhlada, položī poršit na hubu a kīwafche mi, so bych so žmērom šadžeržal. Potom pšchīndže bliže a šchepny mi w šatorhujenych šadach do wucha: „Šhwatajēže, — wy šēže pšcheradženi, — ja jenu hodžinu — wšchitzy nadpanjeni!“ Šastrožemy na njeho hladach, tola wōn dale rēcžesche: „Pšchīšahajēže mi, so njebudže — ničtō thōštany — potom žhyschēže moje wufnacže.“ Ša jemu šlubich, so chzu cžīnīcž, šchtōž šamožu. Dha bu wōn mērnīšchi a powjedafche: „Mlōdženzo, ja žym nan teho mlōdženza, kotrehož je wafch hejtman dženža rano šafšēlicž dal. Māšcha wješ je šlubīka, jeho wjecžicž. Dženža w nozy dyrbjachy so wšchitzy wafchi ludžo škōuzowacž. Mā wutroba kīwawješche mojeho žyna dla. Šo bych so trošchtowal, wocžinjach nowy štestament a namafach tam to šlowo: „Wjecženje je moje, ja chzu šaplacžicž, praji tōn Snjes.“ (Mōm. 12, 19.) Šo mi žaneho mēra njeda, doniž nješžym tudy pšchīšchol, wafš warnowacž — a nētko šhwatajēže prjedy hacž je pšchepōšdže.“ Pšchi pošlednich šlowach dašche mi rufu a wōpufcheži mjelcžo šštwu.

Nēkotre mjenšchiny trjebach, prjedy hacž mōžach moje myšle šhromadžicž; potom pač i mojeje wutroby kīncžesche: „Ach porucž Bohu žwēru twōj pucž a žrudobu a wōpomī i prawej wēru: Bōh knježi na njeju.“ Potom pač šhwatach k domej našcheho hejtmāna, kotremuž i kōtkimi šlowami rēšestajach, šchtōž bēch runje žhyschajal. „Mā štražu, hmydom alarmērowacž“, bēšche jeho kōtka pšchifafnja. Ša šhwatach na štražu, — ale tam bēchu nješchēczeljo wšcho derje wobštārali; žylne picže bēšche ludžom jich myšle rubīlo. Mucže roššbudženy torhnych trubū je šēženy a nētko pšchīndže mi k lēpšchemu, šchtōž bēch w prōšnych hodžinach nawufnyl — šynki trubū kīncžachy pšches hažy. Ša nēkotre mjenšchiny šteješche našche wotdželenje hotowe a nēkotryžkulīž so šastroži, jako i hejtmānoweho rta žhyschēšche, kafkemu štrachej bēchmy wšchitzy wucžekli. Šenož mojemu šlubjenju, kotrež bēch mojemu hošpodarej dal, mēješche so wješ džafowacž, so po wōjnškim pravje nječčinjachmy a wješ do prōcha a popjēla nješchewobrocžichmy. Šako rano je žmahowazej šhorhōwju a se šynkami wucžby se wšy wucžehnjachmy, dha nēkotrežkulīž wōcžko žylsy rōnjo k wōknam horje hladafche, ša kotrymiž tōn šchēdžiwž bydlesche, fiž bēšche nam wšchitkim žiwjenje šdžeržal.

Mā pač budže tamna nōž nješapōmnita; je wona mi tola prēni kōcž mōž Božeho šlowa pošafala a mje šameho k Bohu wjedla.“

Šaf dyrbišch žwoju bibliju cžitacž?

Šo dyrbi šchēscžijan bibliju cžitacž, je wēsta wēž. W bibliji dže Bōh i nami rēcži a nam šjewi, šchtō mamy wēricž a šchtō cžīnīcž, so bychmy so jemu špodobali. Ale wot teho wotwīšuje, šaf šchēscžijan žwoju bibliju cžita. Cžlowjek mōže wjele cžafša na cžitānje w bibliji šlōžicž a tola malo wot teho mēcž. Šeli so chžemy nēšchtō wot našcheho cžitānja mēcž, je pšchede wšchēm trēbne, so Bōha wo jeho pomož prošmy. Šwiate piškmo je piškane i ducha Božeho a duž budže nam Boži duch bibliju tež najlēpje wuložicž mōž. Teho ducha pač ničtō njedōstanje, kotryž žebi jeho njewuprošy. Šbōžnik nam kaže wo žwjateho Ducha prošycž, pšchetōž teho pšchēzo trjebamy. Wōšebje pač jeho poštrjebamy, hdyž chžemy žwjate piškmo se žohnowanjom cžitacž. Šomuž dyrbi žwjate piškmo žiwnošcž a mōž ša šnutskōwneho cžlowjeka pošficžicž, dyrbi jo porjadnīe cžitacž. Šdyž nēhdže juntrōcž jenu njedželu popōšdnju so dešchēžit dže, so dyrbišch domach wōstacž a ty potom bibliju wōšmjēsch, to i mōlom žadny dopōšas pōbožnošcže abo lubōšcže k šlowu Božemu njeje. Ty runje ničō druhe šapocžecž njewēsch a by so radšcho wukhodžowal. Mē, šaf dyrbi bycž, so so žadny džen njeminje, na kotrymž ty w bibliji njecžital. Ale je to mōžno? Druhdy je telko cžīnīcž, so ja bibliju šhwile wōstacž njecha. Š, šchtō, cžeja je to wina? Še wjele džēla wōprawdže wina — abo niž wjele bōle ty šam? Šchtōž ma krotu wolu: žadny džen so minycž nješmje, bjes teho, so njebych w bibliji cžital, tōn to tež pšchewjedže. Šeno so žebi šhwile wōšmjēsch, potom šmējšch tež šhwile a biblija žebi wjele šhwile nježada. Dobre pač je, hdyž šchēscžijan ša kōždy džen žebi nēšchtō je žwojeje biblije šobu wōšmje. Šchtōž šy rano cžital, mōže so tebi wo dujo hušto do myšlow wrōcžicž a mōže tebi kīwnjenje bycž ša to, šchtōž mašch cžīnīcž, abo mōže tebe ša šhowacž pšched tym, šchtōž by rad cžīnīl a tola cžīnīcž nješmēsch. Ša so žnawo wo dnjo juntrōcž na cžlowjeka rošhēwam a bych jeho najradšcho won cžīšnyl, dokelž tola ničō i nim šapocžecž njeje. Duž mi hišchēže w prawym cžafšu do pomjātkā pšchīndže: Ša žym dženža w žwojej bibliji cžital, so so lubōšcž wšcheho nadžija — a to šlowo tola tež mi placži. Ša žym potom tola wješkeli, so je mje cžitānje w bibliji wot teho wotdžeržalo, cžehož bych so pošdžišcho kacž dyrbjal. Abō hdyž mje štarōšcže cžīšchēža, njeje žnawo runje dženža nēšchtō w bibliji štalo, šchtōž mōže mje wot mojjich štarōšcōw wufwōbōdžicž? Šo je jara dobre, hdyž nješafomdžu, žebi kōždy džen nēšchtō wot biblije wōbradžicž dacž. Ša mōžu to wufnje trjebacž.

Šo by mi cžitānje w bibliji i wužitkom bylo, dyrbju pōmalu cžitacž. Š tym njecham jenož prajicž: Ša nješmēm šhwatacž i cžitānjom, kafž nēhdže, hdyž powjedancžko cžitam a docžafacž njemōžu, doniž njeshonju, kafži je kōnz. Biblija njeje šabawjāza kniha, ale dyrbi jēdž našchēje dušche bycž. Šhētšje jēšcž je nještrōwe — šhētšje cžitacž tež. Ale pōmalu cžitacž chže tež prajicž: malo na dobo cžitacž. Biblija je žylna jēdž, wot kotrejež njemōžēsch wjele na dobo šnješcž. Wōne šu wotdžēle, kotrež mōžēsch šhētšišcho pšchēcžitacž; ale tež šafšo wjele tajšich, wot kotrychž jeno tehdy nēšchtō wužijēsch, hdyž krocžel po krocželi do prēdka džešch. Šo trjeba njeje, so žebi pšchēdwōšmjēsch kōždy kōcž jedyn šlaw pšchēcžitacž. Druhdy, wōšebje w štarym štestamencže to wjele njeje; ale je tež wjele wotdžēlow žwjateho piškma, hdyž mašch na jenej šchtōž chže bohafštwō žwjateho piškma pošnacž, derje cžīni malo na dobo cžitacž a to malo žebi dokladnīe rošpōminacž. Bjes rošpōminānja niħdy ničō wot biblije nješmējšch. Šchtōž so w njej lohke šda, je tola hšuboše, a šchtōž žebi to rošpōmni, tola wjazy namafa, hacž bēšche w špocžatku pntal: Mēšchtōžkulīž so cžēmne šda. Potom budže nušne, so to dlēžšchi cžafš wōpomnišch, a hdyž to njepōmħa, so so prafchēsch njech je to druhich šchēscžijanow abō druhe wukladowanške knihi. Šdyž pšchi tym wšchēm wšchelafke wōštanje, šchtōž njēšapšchīmnjemy, dyrbīny Luthērowu radu wōkbedžbowacž a dyrbīny tajke plōdy šlowa Božeho, kotrež ša naž wyškōfo wīšajā, w Božim mjenje wīšajō wōštājicž. Šwiate piškmo nam ženje wšchitke žwoje potajštwā nješjewi. Šeno so žebi po to pšchīndžemy, šchtōž mōžemy šapšchīmnycž. Š tym mam došpōlnje došcž.

Šomuž je wo šchēscžijanške pošnacže cžīnīcž, dyrbi žwjate piškmo w wīšowanju cžitacž. Šo pravje njeje, so so wēšnych wufwōlenych mēštnow i biblije džeržīšch. Bibliške hrōncžka hišchēže biblija njeje. Nēkotre šlowo so žyle hinaf roššymja, hdyž so na to džiwa, šchtō prjedy niħ šteji a šchtō ša nimi piškane šteji

Wošebje wažne je, so so swjate pišmo se sbožnym žadanjom čita. My dyrbimy w bibliji pšchezo něšto pytač. Tež hdyž mamy i zyle snatymi wotdžělemi činič, dyrbimy tola ja tym stacž, wěrnoscž namafacž. Ty móžech wotdžěl dwazyczi krocž čitacž, bješ teho so ja tym pšchidžěsch, sčto je w nim najwažnišche. Albo hdyž městno hižo dawno rošymju, móže mi tola, hdyž jo jažo čitam, něšto nadpadnyč, čehož njeběch hacž do teho čaša kędžbu měl. Eswěrnny čitač biblije so wješeli, hdyž něšto mačo namafa a šebi njemyšli, so je tajkich wotdžělow w bibliji, hdyž ničzo wjazy namafacž njemohł. Bože šlowo so wučerpacž njemóže; to kóždy nashoni, kotryž njespróznijwe w nim pyta. Ale hdyž mam prawe žadanje, pšchezo něšto i Božeho šlowa dostawacž, potom dyrbju tež něšto ja mnje w nim pytač. Biblija nima jenož i ludžimi činič, kotřiž su dawno semrjeczi; ale ma tež i nami činič. Teho dla dyrbimy šebi něšto wot njeje prajicž dacž a to tež tehdy, hdyž naš něšto krocže pšchima. Najlěpšche pak je, so my to, sčtož čitam, tež wobkędžbujemy. A temu je nam Bože šlowo date. My móžemy kóždy džen w bibliji něšto namafacž, sčtož mamy wobkędžbowacž a i wjetšcha njetrebašch dolho čitacž, so by na tajke něšto pšchischol. Ab, derje, duž sapocžimny a budžimny činjerjo teho šlowa. To je dobre, hdyž wopomnišch: Kak móžu dženša to šlowo, kotrež šym čital, pola nje wěrne ščinič? Esnano my druhdy myšlimy: To so ja mnje njehodži. Hewak je wěrne šlowo a tež druhim placži, mi pak niz. Ale hlaj, štary čłowjek nam do wucha šchepze. Hdyž wot njeho wotwišuje, to šlowo ženje nam placžilo njeby, dokelž šebi něšto žada, sčtož so jemu njespodoba. Ale hacž so spodoba abo niz, — to ničzo placžicž nješmje. To šlowo je mi prajene a ja dyrbju jo wobkędžbowacž. S tym čafacž nješmēm, — hewak so ničzo nještanje. Ně, nětko hnydom dyrbju pošluchacž. Sčtož hnydom činju, so najlőžo čini. Hdyž bibliju derje rošymju a wšchitko wěrju, sčtož mi wona praji, ale njecžinju, sčtož mi wona pšchifaže, ničzo wot njeje njesmēju. Kaž hušto šwoju bibliju wocžinimy, dyrbimy dobru wolu mēč, so po bibliji šadžeržecž a hdyž so nam ničzo wulke njeporadži, dyrbim so nam tola něšto mače radžicž, so nam Bóh porokowacž njetrebał, so je nam podarmo šwoju wolu šjewil.

Nadžija!

Njespušchecž ženje nadžiju,
Nječ so dže či, kaž by čhylo!
Pšchetož na kóždžicžkim dnju
Pšchemēnič so hušto mēlo,
Nječ je šbože, njesbože,
Erudžba abo wješele.

Wutraj w hlubšchej bološči,
Pšchewinycž ju budžěsch wěšče,
Dobycže mašch w wutrobi,
Njedaj nadžije tu čišče
Šhimycž, ale wutraj tu,
Dobycž budžěsch i nadžiju.

Nječ je čžešche bēdženje,
Hdyž či čžedža šbože rubicž;
Nimacž žanej' nadžije,
Hdyž by dyrbjał brónje šhubicž,
Štaj na Boha nadžiju,
Wón či pšchidžě i pomozu.

E. S.

Na přédowanju.

W polnej zyrkwi na dobo wšchitko wocžichny, kaž by žadyn pošluchač wjazy njedychał — šwjata čiščina knješěche. Wšchitžy i njepšchetorhnjenej kędžbliwoscžu je šnutškownym wuchom pošluchachu. Pšchetož to, sčtož předač powjedacše, najšnutškownišche naležnosče nastupašche. Dusche bēchu tak hnuczi, so šwišowanje i tamnym, wēčžnym šwětom šacžuchu. Tež moje wucho kóždžicžke šlowo žedžimje šapšhija a mojej wocži njewotwobrocžich. Duž so mi šdāšche, kaž by wonka pšched wofnom i boka ptacž dele šlecžal, abo tak, kaž by w wēštych wotdžělach ščžen po wofnowych šchleňžach dele šjēla. Bješ teho, so bych tam pohladał, bych to wot tuteho boka kóždy krocž šacžul. Sčto to bēšche? Móžěšche to byč, na

čzož šebi myšlach? Njebēšche, kaž by so šwēcžilo? Njebēšche ta žona, kotraž pola nje šedžěšche, wšcha šhutna, čšicha a šrudna na pohladanje, jako wona šemšchi pšchidžě a so pošymny? Njebēchu to šylly, kotrež so i jeju wocžow ronjachu? Šaj! Wona so njehibašche. Šacž šnawo njeby radšcho šwoje šylly pšched wšchēm šwětom potajena wuplakala? Šacž tež čšicže šapomni, so wona plakajche! Ššlowa předarjowe jej k wutrobje džěchu, jako wón praji: „Esnano so tež tebi šbože rošlama. Esnano tež tebi w tutej hodžinje twoja wutroba krawi, dokelž ju tón šnjes wottorže wot šwětneho wobšedženštwā, na kotryž wišajche. Wón njecha, so by ty na šonzu šebany byl. Hdyž šebi ty myšlich, so je wšchitko k šonzej, potom dyrbim so twoja šchēščžijanška wēra hakle prawje šapocžecž. Wotwobrocž so wot wšcheho šemšteho! Ach, so by šwojej wocži ja šesuja wotewrjenej mēl a jeho wohladacž mohł! Ach hdy by ty wjedžal, kak lubo tebje ma, hdyž tebi to horje ščēle! Daj jemu šwoju wutrobu! Móžěšch ty wjazy dobyčž dylžli jeho?“

Tak wabjěšche hlōž wutrobu, a šylly, tiž so i wocžow ronjachu, bēchu wotmolwjenje. Šacž tež to šnawo šylly rodošče njebēchu? Šacž tež so wutroba šbožowna njecžujěšche, so bēšche šwojeho šbožniša namafala? Šacž tež pšches wutroba njeklinečšche; „Ja so mojemu Bohu džakuju tež ja tu šrudobu?“

Dobre činič a wudželicž, njesapomnicže.

Jenny Lind, šlawna šekletka a špēwarčka, kotraž šebi w šwojim štrašchym powolanju šwoju šchēščžijanšku wēru šdžerža a w šchēščžijanškim šhodženju wopofaša, bēšche, bješ teho so by ja tym pytała, so wobohacžicž, wulke hromady pjenješ na šwojich pucžowanjach pšches Europu a Ameriku nahromadžila. Ale hrēšchmu lubošč k čžerwjenemu šptu wona ženje njecžuju. W šhryštužu šwobodna wot hordošče a nahrabnosče, bēšche dobrotu činič jejne štajne wašhije, jejna najwjetšcha radošč, ja kotrež w žiwjenju štejěšche. Wona bēšche pšchēšwēdčžena, so je k temu narodžena. W Winje rēlach jej wulkojalmožinačka. Wona štejěšche w šlužbje šwojeho njebjěšeho krala. Wona mējěšche wulke wotmyšljenje ja šwōj šchwēdški wōtzny kraj; wona čžyšche šchule a wuštwy k wocžehujenju šanjerodženyč džēczi šaložicž. Na horze modlitwy dosta wot Boha wotmolwjenje. Šej so pucžowanje do Ameriki poradži. Ššwojich dobrych wotpohladow dla wona do teho šwoli. Wunoshč bēchu 3 milijony dollarow. Š 44 000 šrimnami wona w Šchwēdškej šchulu k wumēštwemu wuwucženju wobdarjenyč šhudnyč džēczi šaloži. Dale wona ludowe šchule, wocžehnjēške domy, šchpital so šhude džēczi. Mējěče Upsala a Lund dostajšchtej k podpjeranju hubjenyč 56 250 šlotyč. W Šamburgu, w Draždžanach a Wiesbadenje pjenješ k podpjeranju hubjenyč wuštwi. W New-Yorku teho rušja ja te šame šamyšly 30 000 dollarow da, kralowškej hojēni w Worcesterje k natwarženju kapalki 16 800 hr., 5 šchpitalam 174 800 hr., šhudym a šchpitalaj w Norwigu 53 000 hr. šchpitalaj w Birminghamje 22 000 hr., hojēni w Manchesterje 50 000 šrimnow atd.

Tu su jenož někotre i tych najwjetšchich darow, kotrež su snate. Ale kak wjele mješchich a šelko tajkich, kotrež snate nješju, je Jenny Lind woprowala! Pšchetož jejne wašhije njebēšche, jejnu čžēčž pytač, ale Božu čžēčž wona pytašche w lubošči k bližšchemu.

Šendželški minister Lord Beaconsfield praji wo nej i dobrym prawom: „Šejna dobročžiwoscž je nam kaž njebjěša hudžba, kotraž myšl wobkušuje, kotraž kóžde wucho i džiwanjom a radošču napjelni.“

My pak šnajemy hišchēže wjetšchu šhwalbu: „Šbožni su či šmilni, pšchetož woni budža šmilnosčž dostacž.“

„Pomhaj Bóh“ je wot nětkā niz jenož pola knjesow duchownyč, ale tež **w wšchēch pšchēdawarňjach „Šerb. Nowin“** na wšach a w Budyšchinje dostacž. **Na šchtwōrcž lēta** placži wón **40 up.**, jenošliwe čžiška so po **4 up.** pšchedawaju.